

ОРАДИВСЬКЕ ВЕСИЛЛЯ

Просили тато і мама
і ти просити
на весілля

ОРАДІВСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ

*(Записав Станіслав Зінчук
від сестри Ліди)*

Видавництво «Толока»
Київ-2001

УДК 398.8(477)
ББК 82.3(4УКР)

3–63 **Орадівське весілля.** Записувач і упорядник Зінчук С.С. Фольклорні матеріали.– К.: Видавництво «Толочка». 2001.– 47 с., іл.

ISBN 966–7990–01–X

Ніщо так не вияскравлює пісенності, поетичності, дотепності й цнотливості нашого народу, як традиційний весільний ритуал, де поєднано і оперу, і драму, і музкомедію. І брали в ньому участь численні солісти, котрі бездоганно виконували свої ролі, а глядачі теж часто ставали зі статистів його учасниками, щоб і собі прилучитися до того неповторного дійства. Як воно не схоже на теперішні примітивні естрадні децибелні ревіська з наголосом на алкоголь! У духовному відродженні України національному весіллю мусить належати визначна роль.

Читачі з цікавістю ознайомляться з весіллям, яке записав відомий поет Станіслав Зінчук від рідної сестри Ліди у своєму селі Орадівці на Черкащині. А в нас же практично кожне село мало власний весільний сценарій... Який золотий запас втратила Україна!

УДК 398.8(477)
ББК 82.3(4УКР)

ISBN 966–7990–01–X © С.С. Зінчук, Л.С. Козоріз, 2001

П ' Я П Н И Ц Я

Під обід збираються окремо в молодого й молодої коровайниці (одна з них – старша) в першому шлюбі, щоб зробити розчину на коровай.

Увечері сходяться жінки, родички молодих, і сусідки виробляти з тіста коровай. Старша коровайниця звертається до дружка (а в молодого – до старости) і каже:

– Пане дружбо, благословіть молодому (молодій) місити коровай.

Той відповідає:

– Хай Бог благословить. *(Повторюється тричі).*

Коровайниці співають:

*Благослови, Боже,
І татку, і мати
Своєму дитяті
Коровай бгати.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

Місяць і співають:

*І / Як ми коровай місили,
Господа Бога просили:
Ой дай нам, Боже, дощове літо,
Щоб зародило жито.*

*Щоб зародила пшениця,
Щоб приїхала сестриця
З чужого села, з далекого краю
До нашого короваю.*

*Аби зародив ще й ячмінь,
Ой щоб приїхав ще й брат мій
З чужого села, з далекого краю
До нашого короваю.*

2/ Ніхто не вгадає,
Що в нашому короваї.
А в нашому короваї
Із трьох скирт пшениця,
З трьох криниць водиця,
З-під семи курок яйця,
Що нанесли місяця марця.

3 / Я на короваї ішла,
Коробку яєць знайшла.
Передибали мене хлопці
Та побили яйця в коробці,
Зробили мені біду..
З чим же я на короваї піду?!

У великій мисці всі миють руки, погім беруть її гуртом і виносять на тік, виливають і співають:

На тік воду несемо,
Ми у Бога просимо:
Ой дай нам, Боже, дощове літо...

(Див. попереду)

Повертаючись із току, співають:

На тік воду носили,
Ми у Бога просимо...

(Див. попереду)

Коровай садять у піч і співають:

Наша піч регоче –
Короваю хоче,

❖ 6 ❖

А челюсті усміхаються –
Короваю дожидаються.

Підвечерюючи, співають:

Найстарша коровайнице,
Подивися у віконечко,
Чи високо місяць бродить,
Чи хороше короваї сходить.

Старша коровайниця відповідає:

Високо місяць бродить,
Хорошенько короваї сходить.

С У Б О Т А

По обіді сходиться молодь із молодим до молодої вбратги гільце. Старший боярин каже:

– Пане дружбо, благословіть молодому й молодій гільце звивати.

Дружко відповідає:

– Хай Бог благословить.

(Повторюють тричі)

Потім співають:

Благослови, Боже,
І татку, і мати,
Своєму дитяті
Гільчко звивати.

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

❖ 7 ❖

Н Е Д І Л Я

Молодий зі своїми боярами, світилками й свахами, двома старостами і ріднею йде розплітати молоду. Свахи й світилки співають:

*Візьми, матінко, житній хліб
Та візьми, матінко, хустину
Та виведи за ворота дитину.*

Батько й мати беруть хліб і хустину і виводять. Челядь (молодь) співає:

*1 / Мати сина виряджала рано-рано,
Мати сина виряджала та ранесенько.*

*Виряджала, научала рано-рано:
– Не пий, синку, повну чарку та ранесенько.*

*Вилий, синку, тую чарку рано-рано
Свому конику на гриву та ранесенько.*

*Щоб була грива кучерява рано-рано,
Щоб була теща ласкава та ранесенько.*

*2 / Поза городи йдемо, (двічі)
А на городі зілля.
Скажіте, люди добрі,
В котрій хаті весілля.
Ми самі не знаємо,
То й людей питаємо.*

*Поза городи йдемо, (двічі)
А на городі м'ятка.
Скажіте, люди добрі,
Де молоді хатка:
Ми самі не знаємо,
Тому вас питаємо.*

*3 / Що ж бо це за село,
Що у ньому невесело?
Кругом хати пообдирані,
Палицями попідпирані,
А в нашого свата
Гарна, світла хата.*

Як прийшли до молоді, співають:

*На день добрий тому, (двічі)
А хто в цьому дому –
Старому, й малому,
Й Богові святому.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

Дружки і свахи молоді співають:

*Через сінечки та й у сад
Пішла Галинка у виноград.
– Хто мене знайде в цім винограді,
З тим сяду на посаді.*

*Пішов батенько – не знайшов,
Вирвав квіточку та й прийшов.
– Квітко моя червонесенька,
Доню моя молодесенька,
Кому ти судилася?*

*Пішла матінка – не знайшла,
Вирвала квітку та й прийшла.
– Квітко моя червонесенька,
Доню моя молодесенька,
Кому ти судилася?*

*Пішов братичок – не знайшов,
Вирвав квіточку та й прийшов.
– Квітко моя червонесенька,
Сестро моя молодесенька,
Кому ти судилася?*

*Пішла сестриця – не знайшла,
Вирвала квітку та й прийшла.
– Квітко моя червонесенька,
Сестро моя молодесенька,
Кому ти судилася?*

*Пішов Іванко та й знайшов,
Взяв за рученьку та й прийшов.
– Квітко моя червонесенька,
Галю моя молодесенька,
Ти ж мені судилася.*

Дружка каже:

– Пане старосто, благословіть молодого молодій русу косу розплітати.

Староста відповідає:

– Хай Бог благословить.

(Повторюють тричі)

Челядь молодого й молоді співає разом:

*1 / Благослови, Боже, (двічі)
І татку, і мати,
Своєму дитяті
Русу косу розплітати.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

*2 / Дружечки-голубочки, (двічі)
Сходьтєся докупочки.*

*Як я в косах ходила,
Тоді вас не просила,
А тепер вас прошу:
Розплетіте мою косу.
Розплетіте, розчешіте,
Віночка примостіте.*

Челядь молодого співає:

*Ой дайте нам стільця, (двічі)
Дайте нам гребінця,
Дайте нам кожуха,
Щоб сіла молодуха.*

Дружки відповідають:

*А ми не ковалі, (двічі)
Стільця не скували,
Гребінця не купили,
Кожуха не пошили.*

Світільки і дружки співають (кожен рядок – двічі):

*Ввійди, братику, із сінечок до хати,
Будеш, братику, сестрицю розплітати.
Братичок плаче – розплітати не хоче.
– Така, братику, неділенька настала,
Щоб моя коса до пояса маяла,
Щоб моя сльоза біле личко вмивала.*

Челядь співає:

*1 / А надворі просо молотять,
А у хаті косу золотять.
А вже просо домолочують,
А вже косу дозолочують.*

2 / *Ой дай, мамо, масла, (двічі)*
Я ж корову пасла,
Гонила на росу, –
Дай масла на косу:
Русу косу помастити,
Щоб віночка примостити.

Обізвалась матінка:
– Вже ж бо ти, доню, не дівка.
Не дам води й масла –
Не буде коса красна.

Обізвався батенько:
– Що ж бо ти кажеш, матінко?!
Дай їй води й масла,
Щоб була коса красна!

3 / *Заіржали сиві коні у дворі,*
Забряжчали срібні ключі на столі.
Та попливли сірі гуси на ріки...
Розчесали русу косу навіки.

Усі співають:

1 / *Устань, Галино, на ноги –*
Посмутилися вороги.
Не так вороги, як сусіди:
Казали, що заміж не підеш.

2 / *Дивися-но, ненько, (двічі)*
Як у віночку гарненько.
Дівкою проходила
Й віночка не зносила.

Старша дружка змагається зі старшим боярином, хто швидше сяде на стілець, на якому розпітала молоду. Якщо дружка

перемогла й сіла, то боярин повинен викупити стільця. Бояринові співають до стільця:

Було б тобі не боярувати, (двічі)
Було б тобі день молотити,
Аби дружку загодити.

Дружки співають:

Заглядає сорока на липку,
А боярин – в порожню калитку,
Що одного шага має
Й сім думок думає:
Чи за нього тютюну купити,
Чи дружку загодити?

Молода перев'язує старостів рушниками, а молодого – хусткою. Старша дружка роздає друзкам і світилкам ленти, а боярам чіпляє букети на груди. Челядь співає:

1 / *Візьми, матінко, житній хліб*
Та візьми хустину
Та виведи за ворота дитину.

2 / *В дорожку, Галино, в дорожку.*
Та пий горілку потрошку,
Та пий горілку – не впийся,
Низенько матінці вклонися:
– Спасибі тобі, моя ненько,
Що прийняла мене гарненько.

Батьки молодой беруть хліб, рушник (хустинку) і виводять молодих за ворота. Хрещена маги молодой бере миску із житом, цукерками, монетами і обсипає молодих. Боярин несе молодущине гільце. Йдучи до свекрухи на обід, співають:

1 / *Не спи, матінко, уночі*
Та печи, матінко, калачі.

*Та печи калачі на меду –
Перший раз до тебе в гості йду.*

*2 / На городі черешенька,
А в садочку – дві:
Зацвіли білим цвітом
Обидві.
А той цвіточок – на двоє:
Гарні наші молодята обоє!*

*3 / Ой сій, батьку, гречку (двічі)
Густу та різкату:
Веде син невістку
Гарну та багату.
До комори – скриню,
А до хати – господиню.*

*4 / З гори та в ярочок
Та на жовтий пісочок,
Там вишенька грає,
Там черешенька має.
Там Галина челядь
Як мак процвітає.
Як мак процвітає,
Як золото сяє.*

*5 / Ой чи рада, матіночко,
Чи не рада?
Ведем тобі невісточку
З винограду.*

*Чи ти нею, молодюю,
Гордуєш?
Чи для неї обідати
Готуєш?*

*Не так для неї
Самої,*

*Як для її челядоньки
Молодої.*

На воротах у молодого стоїть стіл чи стілець. На ньому – хліб і рушник. Малі хлопці з палицями вимагають у молодого викуп за молоду. Молодий з ними торгується, нарешті погоджується платити їм, і вони пропускають у двір. Молоді заходять, зупиняються перед порогом. Виходять батько й мати з хлібом. Челядь співає:

*1 / Вийди, мати, з хати
Невістку вітати.
Це ж твоя невістка –
Розплетена кіска.
В рутянім віночку
Схилила голівочку.
Схилила голівку
Низенько...
День добрий тобі,
Ненько.*

*2 / На день добрий тому, (двічі)
А хто в цьому дому –
Старому, й малому,
Й Богові святому.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

З хати їм відповідають:

*Здорові, гості, були,
Що про нас не забули,
Що про нас нагадали,
На день добрий сказали.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

Дружки співають:

*На день добрий, матіночко!
Як ся масте?
Не була б я в вашій хаті,
Як ви знаєте.*

*А в городі зелен явір,
Над ним – чиста синь...
Не була б я в вашій хаті,
Якби не ваш син.*

Молоді сідають за стіл. Молода – праворуч від молодого, коло неї старша дружка і вся її челядь. Ліворуч від молодого – старший боярин і старша світилка, а далі його челядь.

До хати вносять гільце молодого і дві червоні квітки. Молоді встають, прив'язують до верхівки гільця квітки та пучок житнього колосся. Челядь співає:

*Молоде князя встало,
Дві квіточки зв'язало,
Дві квіточки зв'язало,
До гільця прив'язало.*

На столі – великий коровай. На ньому – дві ложки і два пучки стиглої червоної калини. Дружки співають:

*І / Здвигнулися стіни,
Як бояри сіли.
Ще дужче здвигнуться,
Як горілки нап'ються.*

*2 / Візьми, Іване, ложку –
Покажи нам дорожку,
Нехай ми будемо знати,
З ким сіли обідати.*

*3 / Не сиди, Галю, боком,
Це ж тобі ненароком.
Присунься близенько –
Це ж твоє серденько.*

*4 / Ой нема того на селі,
А що в Івана на столі:
Ой є що їсти й пити
І є кому припросити.*

*Іванова ненька старенька,
Як голубочка сивенька,
По хаті ходить,
Роботу робить
Ще й гостей припрошус.*

*Прийде до столу близенько,
Схилить голівку низенько:
– Ой їжте й пийте, любії гості,
Прошу вас обідати.*

*Прийде до столу ще ближче,
Схилить голівку ще нижче:
– Ой прошу, прошу, любії гості,
Прошу вас обідати.*

Світилки і свахи молодого співають:

*Їжте ви та не бійтеся,
Пийте ви – не вагайтеся:
В нас нема такого,
Чоловіка лихого,*

*А в нас люди – все добресенькі,
Калачики – все білесенькі,
І вино – зелено,
І горілочка з перцем...
Хоч з перцем – не з перцем,
Якби з щирим серцем!*

Дружки співають:

*1 / Спасибі, матінко,
За вашу честь:
Подоволі хліба й солі
На столі єсть.*

*Подоволі хліба й солі
Ще й вина.
Спасибі, матінко,
За все сповна.*

*2 / Кухарка люшню вкрала,
До порога рубала,
У печі напалила,
Добрий борщ нам зварила.*

*Ми борщу не хочем
І ложки не вмочим.
Дайте нам того трошки,
Що висять рожки з ложки.*

*3 / Де той дядько Йосип,
Що горілку носить,
Під полою душить?
Він нам дати мусить!
Під полою тисне...
Нехай вона йому скисне!*

*4 / Ой чиї ж бо то стакани
На столі рядком стояли
Із медом-вином,
З кучерявим пивом,
Гіркою горілкою?*

*То Іванові стакани
На столі рядком стояли
Із медом-вином,
З кучерявим пивом,
Гіркою горілкою.*

*5 / Зробимо ми славу: (двічі)
Поломимо лаву,
Лаву будуть поправляти,
Нас виведуть погуляти.*

*6 / Ви, старосто-дядьку,
Дайте нам порядку,
Виведіть із хати
Надвір погуляти
Та по двору проходитьися,
На боярів подивитися –
Чи високі, чи низькі,
Чи далекі, чи близькі,
Чи високі підбори,
Чи чорнії брови,
Чи сліпі, чи горбаті,
Чи вміють танцювати.*

Співає вся челядь:

*Спасибі, матінко,
За вашу честь:
Подоволі хліба й солі
На столі єсть.*

*Подоволі хліба й солі
Ще й вина.
Спасибі, матінко,
За все сповна.*

Староста або дружка виводить молодих на подвір'я. Чеплядь співає:

*Із загір'я сонечко, із загір'я,
Бо йде Йваночко із застілля
Та на батькове,
Та на материне подвір'я.*

Свахи молодої, йдучи до молодого, співають:

*Ми до свахи йдемо,
Шишечку несемо
Гарную пшеничну
І Богом величну.*

У молодого їх садять за стіл. Вони співають:

*На день добрий тому, (двічі)
А хто в цьому дому –
Старому, й малому,
Й Богові святому.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час....

Свахи молодого їм відповідають:

*Здорові, гості, були,
Що про нас не забули,
Що про нас нагадали,
На день добрий сказали.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час....

Їх садять за стіл, ставлять найкращі страви, п'ють по чарці. Прив'язують до голів квітки, цілуються, припрошують обідати:

*Панове сватове,
Просимо вас!
Панове сватове,
Поживіться в нас
І на гусятину,
І на курятину;
І на тії лебеді,
Що плавають по воді;
І на тії паляниці,
Що робили молодиці, –
Просимо вас:
Поживіться в нас!*

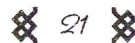
Ті їм відповідають:

*Панове сватове,
Спасибі вам
І за гусятину,
І за курятину,
І за тії лебеді,
Що плавають по воді;
І за тії паляниці,
Що робили молодиці, –
Спасибі вам!*

(двічі)

Свахи співають:

*І / Ой дивно нам, дивно:
Щось нашої свахи не видно,*

Чи в помиях умивається,
Чи в постолі узивається,
Чи в кожухи одягається
Та до святів прибирається?

2 / А сват добрий, а сват добрий,
А сваха лихая:
Наварила горілочки,
Нам не наливає.

По при... по при... по припідку
Наступила на дірочку,
Наступила на дірочку –
Вивернула горілочку.

Отак тому буває,
Хто горілку ховає.
А хто її тисне, –
Нехай йому скисне!

3 / Свашко моя,
Щебетушечко,
По мізинний пальчик,
Моя душечко.

Свашко моя
Учорашня,
Аж до деци
Вона смачная.

Свашко моя,
Перепілочко,
Хоч половинку,
Моя зірочко!

4 / Сваха свахи бажала,
Подвір'я замітала,

Якби її сила –
То вона б озолотила.

5 / Ой чиї ж бо то стакани
На столі рядком стояли
Із медом-вином,
З кучерявим пивом,
Гіркою горілкою?

Ой то свашині стакани
На столі рядком стояли
Із медом-вином,
З кучерявим пивом,
Гіркою горілкою.

6 / Спасибі, свашечко,
За вашу честь:
Подоволі хліба й солі
На столі єсть.

Подоволі хліба й солі
Ще й вина.
Спасибі, свашечко,
За все сповна.

Свахи молодого залишають свах молоді за столом і йдуть до молоді. Свахи молоді виходять із-за столу, танцюють, притоптуючи квітку. Натанцювавшись досхочу, з квітками на головах збираються додому. Забирають свій подарунок – калач і рушають із двору. Їх випроводжають із горілкою, закускою й музиками. Вони дякують і прощаються.

Прийшовши до молоді, частують свах молодого, чіпляють їм свої квітки, цілуються. Співають такі самі пісні, як співали в молодого.

Свахи молодого, попоївши, виходять надвір танцювати. Потім збираються додому. Свахи молоді їх випроводжають

так само з горілкою, закускою й музиками. Дорогою вони пританцьовують і співають:

1 / Були ми у свата
Та була честь багата:
Випили горілочки
Аж чотири барилочки,
А п'ятий почали,
Як випроводжали.

2 / А сват добрий, а сват добрий,
А сваха лихая:
Наварила горілочки,
Нам не наливає.

По при... по при... по припідчу
Наступила на дірочку,
Наступила на дірочку –
Вивернула горілочку.

Отак тому буває,
Хто горілку ховає.
А хто її тисне, –
Нехай йому скисне!

Коли свахи йдуть до молодого чи молодої, то співають і такі:

1 / Не лякайся, теще,
Не багато йде ще:
Двадцять і ще двоє
На подвір'я твоє,
Двадцять ще й чотири –
Усі гарні чорнобриві.

2 / Щоб у мамі кури поздихали,
Щоб у тата яйця повсихали,

Повсихали й відпали,
Що горілки нам не дали.

Щоб вам, тату, бджолои іздохли,
Щоб вам, тату, яйця усохли,
Повсихали й відпали,
Що горілки нам не дали.

3 / Як приїхав піп на весілля,
Та чухався він на похмілля,
Та сів же він та й на покутті,
Поклав яйця та й на похваті.

Десь узявся кіт, кіт
І за яйця хіп, хіп.
Цілий тиждень волочилися –
При попові залишилися.

4 / А в нашого свата
Як стоїть, так стоїть,
Як стоїть, так стоїть...
Горілка на столі.

А в нашої свахи
Як мокра, так мокра,
Як мокра, так мокра...
Скатерка на столі.

Коли гості натанцювалися в молодого, їх садять полуднати і так само співають, як і в обід. Боярину, котрий крає пиріжки, приспівують:

Крає боярин, крає,
Золотий ножик має.
Золотий-золотесенький,
Боярин молодесенький.

Дружки хочуть додому, тому й співають:

1 / *Котиться сонечко, котиться,
А Галині додому хочеться,
Бо в неї ненька старенька,
В неї сестриця маленька,
А нікому хату замести,
А нікому водиченьки принести.*

2 / *Стоять коні в плоті,
Їдять околоту
Ще й житню солому...
Пора нам додому!*

Гільце молоді залишається, а беруть гільце молодого.
Челядь співає:

*Візьми, матінко, житній хліб
Та візьми хустину
Та виведи за ворота дитину.*

Молоді беруться за хустину і батьки виводять їх із двору.
Хрещена мати молодого обсилає їх житом, монетами і цукерками.
Часом кроплять свяченою водою. При цьому співають:

*Кропи нас, мати,
Свяченою водою,
Кропи нас, мати,
Доброю годиною.*

(двічі)

Дружки дорогою співають:

1 / *Були ми в молодого,
Не їли нічого,
Не їли й не пили,
Тільки дурно* ходили.*

* Даремно, марно.

*Наварили нам полови,
Щоб ми в роті покололи.*

2 / *Були ми у ненечки,
Їли ми варенички:
По столі котилися,
В сметану вмочилися.*

3 / *Ой матінко-нене,
Рихтуй* курку для мене.
Нехай курка не сокоче,
Бо Галина їсти хоче.*

4 / *Лети, лети, соловейку,
Попереду
Та дай моїй неньці знати,
Що я йду.*

*Та нехай виходить
З калачем,
Бо я вже йду
З паничем.*

*Хоч з паничем, не з паничем –
З мужиком
Зв'язав піп руки
Рушником.*

*І зв'язав піп руки,
Щоб не було розлуки.
Піп рученьки зв'язе,
Всю правдоньку скаже.*

Приходять до молоді. Хлопчаки знову вимагають у молодого викуп. Молодий платить, стільце приймають, і вони заходять у двір, стають коло порога. Батько й мати виходять із хлібом, їм співають:

* Готуй.

*Не впізнала мати
Свого дитяти
За русою косою,
За дрібною сльозою.*

Молоді тричі кланяються батькам, цілуються, заходять до хати і сідають за стіл. Дружки співають:

*1 / – Ой уже вечір, уже й не раненько.
Чом не вчиш мене, ненько?* | (двічі)

*Чом не вчиш, не научаси,
Як свекрусі годити?* | (двічі)

*– Ой доню, знаєш ти сама,
Як свекрусі годити.* | (двічі)

*Устань раненько, вмийся біленько:
“Добридень тобі, ненько”.* | (двічі)

*Держи в хатоньці, як у віночку,
Рушничок на кілочку.* | (двічі)

*Держи відерця все чистесенькі,
Водиці повнесенькі.* | (двічі)

*Прийдуть зовиці водиці пити,
Будуть тебе хвалити:* | (двічі)

*“Наша невістка доброго роду –
Держить холодну воду”.* | (двічі)

*2 / I серед ночі, і опівночі
Йди, невістко, по воду.* | (двічі)

*Невістка з серця та за відерця –
Та й до броду по воду.* | (двічі)

*– Перстені мої срібні, золоті,
Засвітіть до криниці.* | (двічі)

*Відерця мої, все чистесенькі,
Наберіться водиці.* | (двічі)

*Принесла води, дала всім пити
Та й стала ложки мити.* | (двічі)

Помила ложки ще й попрадала
Та й сіла, заплакала.* | (двічі)

*“Щоб ненька знала, щоб ненька знала,
То б вечерю прислала* | (двічі)

*Або місяцем, або зорою,
Братиком чи сестрою.”* | (двічі)

*3 / Ти ж казала, моя нене,
Що не збудешся мене.* | (двічі)

*А тепер, моя нене,
Надивляйся на мене.* | (двічі)

*Ще й на мою русу косу,
Ще й на мене, хорошу.* | (двічі)

*4 / Жалуй мене, мій батеньку,
Жалуй мене,
А в чужую сторононьку
Не дай мене.*

*Бо чужая сторононька
Без вітру шумить,
Чужий батько, чужа мати
Не б'є, та болить.*

* Поприбирала.

Чужий батько, чужа мати
Не б'є, та болить,
А як піде до сусіди,
То й обгудить.

– Ой сусідо, сусідонько,
Сусідо моя,
Сонливая, дрімливая
Невістка моя.

Сонливая, дрімливая
Невістка моя,
До роботи лінивая
Невістка моя.

– Ой сусідо, сусідонько,
Чужа мати,
Нащо тобі чуже дитя
Ославляти?

Нащо тобі чуже дитя
Ославляти,
Сонливою, дрімливою
Називати?

5 / Мене батько не жалує,
Молоду заміж дає.

| (двічі)

Молоду, як ягоду,
Як червону калину.

| (двічі)

Як маси мене дати,
Дай мене змалювати

| (двічі)

В світлоньці на стіночці,
В сінечках не дверечках.

| (двічі)

Ввійде мати води брати,
Буде дочку споминати: | (двічі)

“Деся моя дитиночка
У чужого батечка. | (двічі)

Тож вона тяжко робить,
Нікому не догодить – | (двічі)

Ні старому, ні малому,
Ні Богові святому. | (двічі)

Як вона в мене була,
То усім догодила – | (двічі)

І старому, і малому,
І Богові святому.” | (двічі)

6 / Ненько моя, ненько рідная, (двічі)
Чим я тобі надокучила?

Чи в суботу ізмиванячком, (двічі)
Чи в неділю убиранячком?

Чи подружок виглядаючи, (двічі)
На гуляння збираючись?

Чекай, ненько, до неділеньки – (двічі)
Не побачиш ані дівоньки.

Чекай, ненько, аж до другої – (двічі)
Не побачиш ані одної.

Будуть іти, а твій двір минати, (двічі)
Будуть тобі жалю завдавати.

Вийдеш ворота зачиняти, (двічі)
Будуть тебе сльози умивати.

7 / *Ой не жаль мені на зозуленьку,
Що рано закувала.* | (двічі)

*Тільки жаль мені на свого батька,
Я в нього не гуляла.* | (двічі)

*І не гуляла, й не діувала,
Розкоші не зазнала.* | (двічі)

*Одну батенько свитку ісправив
Та й до шлюбу відправив.* | (двічі)

*Одну матінка ленту купила,
Я ж її не сходила.* | (двічі)

*І не сходила, й не закаляла,
Старшій дружечці дала.* | (двічі)

8 / *Ой у садочку під любисточком
Соловей щебече:* | (двічі)

*– Ой вийди, вийди, дівко Галино,
Тебе батечко кличе.* | (двічі)

*– Ой нехай кличе, не докличеться –
Я йому не ключниця.* | (двічі)

*Поклала ключі в новій світлоньці
На середнім віконці.* | (двічі)

*Батенько ввійде, на ключі гляне –
Йому серденько в'яне.* | (двічі)

*– Ой була в мене донечка мила,
Що ці ключі носила.* | (двічі)

Світилки хочуть покривати молоду, тому співають:

1 / *Ой ходила Галина по двору
Та просила вона в ньеньки імберу*:
– Імберу, моя ньенько, імберу,
Покривати русу косу звечору.*

2 / *Чого ви, дружки, сидите?
Чом ви додому не йдете?
А вже Галина наша – не ваша,
З собою не візьмете.*

Дружки відповідають:

*Ой хоч же ми сидимо,
Вашого хліба не їмо,
Вашого хліба, вашої солі –
Все своєї молодой.*

С в і т и л к и

*А ви, дружечки, не сидіть,
Беріть торбинки та й ідіть
Село від села, хата від хати,
Та й будете щось мати.*

Д р у ж к и

*Світилочка-пані
В синьому жупані
В черевички взулась,
Як жаба, надулась.*

С в і т и л к и

*Одна дружка як дружка,
Друга – як подушка,*

* Інжиру.

*Третя – як корова
(Усіх людей поколола).*

Д р у ж к и

*Наїхали боярове з чужого села
Та й привезли світилочку – мовчазна.
А що ж їй дати їсти? Качана,
Щоб пісеньку почала.*

С в і т и л к и

(Пісня Миколи Гудзовського)

*З'їв собака грушку
Та всрав старшу дружку,
Та побіг додому,
Та сказав рудому,
А той з того страху
Та всрав старшу сваху.*

Д р у ж к и

*А в миснику пляшка стояла,
А в ту пляшку кицька насяла,
А друзки не знали
Та світилок частували.*

С в і т и л к и

*1 / Кленові листочки,
Ви ж хазяйські дочки,
Якби ви розум мали,
Ви б цієї не співали.*

*2 / Мир-миром,
Вареники з сиром,
А зверху сметана.*

*Дружко засцяна,
Помирімося!*

Д р у ж к и

*Мир-миром,
Вареники з сиром,
А зверху цибуля.
Світилко-сивуле,
Помирімося!*

Молоді сідають за стіл – їх будуть покривати. Друзки співають:

*Не дайся, Галино, не дайся
Та на нас, на дружечок, зглядайся.
Не дай свої русі коси займати.
Лучче було дівчиною гуляти.*

Старша сваха молодого стає над ним, а сваха молоді – над нею і кажуть:

– Пане старосто, благословіть молодому молодій русу косу покрити.

Староста відповідає:

– Хай Бог благословіть! (Повторюють тричі)

*Благослови, Боже,
І татку, і мати,
Своєму дитяті
Русу косу покривати.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

Мати молоді кладе на стіл хустинку на тарілці. Молода її тричі відкидає, а мати повертає. Друзки співають:

*Ой що ж бо то та й унесено
Та на столі та й покладено?
Чорне, мов каглянка,
Грубе, як ряднянка?
Треба його взяти
Й ним каглу заткати.*

С В І Т И Л К И

*Ой що ж бо то та й унесено
Та на столі та й покладено?
Як біль – білесеньке,
Як папір – тонесеньке.
Треба його взяти.
Голівку зав'язати.*

Свахи знімають із молодої вінок і фату під пісню:

*Я думала, що то дзвони дзвонять,
А то люди говорять –
Сестра з братовою
Над моєю головою.*

Сваха молодої накладає вінок і фату собі на голову, а сваха молодого – кашкет під пісню:

*А я тебе, сестрице (братику), покриваю,
Щастям, здоров'ям наділяю,
Щоб була багата, як земля,
Щоб була весела, як весна;
Щоб мала чоловіка
До самого віка,
Цілуваннячко-милуваннячко
Від молодю до старості.
Дай, Боже, дай!*

Даньбог

(Тричі)

Молоді й свахи тричі цілуються. Свахи тричі міняються кашкетом і вінком із фатою. Далі співають:

*1/ Зробили ми діло,
Аж нам чоло пріло:
З хліба – паляницю,
З Галі – молодицю,
Із підпалка – хліба,
А з Івана – діда.*

*2 / Обманули ми Івана, обдурили:
Коло нього стару бабу посадили,
Почепили торбу до боку,
Насипали повну гороху.
Горох торохтіє,
А Іван радіє.*

*3 / А вже тобі не ходити,
Куди ти ходила,
А вже тобі не любити,
Кого ти любила.*

*А вже тобі не ходити
Яром за товаром,
А вже тобі не стояти
З козаком Степаном.*

*А вже тобі не ходити
У ліс по горішки,
А вже тобі забувати
Реготи та смішки.*

*А вже тобі не ходити
У ліс по опеньки,
А вже тобі забувати
Всякі витрибеньки.*

4 / Гиля, гиля, сірі гуси,
Стежечкою до води.
Прошу тебе, мій миленький,
До свекрухи не веди.

Бо свекруха-лепетуха,
Як у полі лобода.
Вона мене обгудила,
Як була я молода.

5 / – Пустити ж мене, мій миленький,
На круту гору –
Нехай же я чорнобривців
За косу нарву.

– А вже тобі, моя мила,
Не ходити,
За косою чорнобривців
Не носити.

Свахам дають пляшку горілки. Вони п'ють її над головою
в молодих і танцюють. Дружки співають:

Десь тут була дружчина мати,
Обіцяла горілочку дати,
Обіцяла солоденької,
Якби дала хоч гіркенської.

Молоді посуваються. На їхнє місце сідають старший боя-
рин і старша дружка у вінку й фаті. Їм співають:

1 / Боярине, сядь коло мене,
Боярине, обійми мене,
Боярине, поцілуй мене!
А я тобі – гусачка-судачка,
А я тобі – півника-співачка,
А я тобі – курочку рябеньку..
Сватай мене, молоденьку!

2 / Я боярина люблю,
Я його приголублю,
Я його поцілую,
Бо в нього гроші чую.

3 / – Дружечко-серденько,
Котрий твій батенько?

(двічі)

– То ж то мій батенько,
Що горілку носить.

(двічі)

То ж моя матінка,
Що гарненько просить.

(двічі)

4 / Ой скакав зайчик
Та попід гайчик
Та й скаче,
Як заплутався
У міток ниток,
Та й плаче.

(двічі)

(двічі)

Поможи, Боже,
Цей міток ниток
Змотати.
Казав боярин:
Буде дружечку
Сватати.

(двічі)

(двічі)

Ой як змотали
Той міток ниток
Горобці,
То засватали
Старшу дружечку
Молодці.

(двічі)

(двічі)

Дружки повечеряли, ідуть притоптувати вінок, а молода

збирається до молодого. Боярин викуплює у брата молодію подушки. Свахи і челядь співають:

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,
Ще ж бо я батеньку
Не дякувала.
Дякую тобі, татку,
Що викохав дочку гладку.
Більше не будеш, більше не будеш!*

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,
Ще ж бо я матері
Не дякувала.
Дякую тобі, мамо,
Що будила мене рано.
Більше не будеш, більше не будеш!*

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,
Ще ж бо я сестриці
Не дякувала.
Дякую тобі, сестро,
Помагала косу плести.
Більше не будеш, більше не будеш!*

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,
Ще ж бо я брату
Не дякувала.
Дякую тобі, брате,
Що виганяв мене з хати.
Більше не будеш, більше не будеш!*

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,*

*Ще ж бо я порогами
Не дякувала.
Дякую вам, пороги,
Де збивали хлопці ноги.
Більше не буде, більше не буде!*

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,
Ще ж бо я воротам
Не дякувала.
Дякую вам, ворота,
Де стояла хлопців рота.
Більше не буде, більше не буде!*

*Ще ж бо я не їхала,
Ще ж бо я не йшла,
Ще ж бо я садочку
Не дякувала.
Дякую тобі, садочку,
Що ростив мене, як дочку.
Більше не будеш, більше не будеш!*

Мати дає молодій дві хлібини, боярин бере подушки, а брат веде сестру аж до свекрухи. Свахи співають:

*1 / А брат сестрицю випроваджав,
Василечками доріженьку устеляв:*

*– Щаслива тобі, сестро, дорога
Аж до самого порога.*

*Аж до самого порога
Йди до свекрухи здорова!*

*2 / Загортай, мати, жар, жар,
Бо буде дочки жаль, жаль.
Кидай у піч дрова,
Зоставайся здорова!*

3 / *Невістко моя, жаданко,
Та не рік я тебе жадала,
Сім літ сорочок не прала
Та для тебе, молодой, збирала.*

Готуючи молодих до комори, співають:

*Дала мама білу сорочку,
Аби класти в шлюбну постіль дочку.
У сорочці не оденька пілка,
Тільки посередині розпірка.
Треба кликати до розпору того
Зі швайкою – молодого.*

Після шлюбної ночі молоду зустрічають співом:

*Ой подайте калача з медком,
Я ж була під парубком.
Все тремтіла: себе згублю...
А тепер я той мед люблю!*

ПОНЕДІЛОК

Уранці свахи молодой несуть до молодого їй сніданок.
Прийшовши, співають:

1 / *На день добрий тому, (двічі)
А хто в цьому дому –
Старому, й малому,
Й Божові святому.*

І в другий раз у Божий час...

І в третій раз у Божий час...

2 / *Панове сватове,
Просимо вас:
Прилетіла наша вутка
Ще вчора до вас.*

*А ви їй не бийте,
Не лайте,
А ви їй гарнесенько
Приймайте.*

Їм відповідають свахи молодого:

*Панове сватове,
Просимо вас:
Прилетіла ваша вутка
Ще вчора до нас.*

*А ми їй не б'ємо,
Не ласм,
А ми їй гарнесенько
Приймаєм.*

*Посипали на припічку
Сім'я,
Щоб звикала до нашого
Півня.*

Свах молодой садовлять за стіл, щоб снідати з нею. Вони співають:

1 / *У п'ятницю короваїться,
А в суботу прибирається,
А в неділю та й весіллячко,
В понеділок – перепіячко,
А в вівторок та й похміллячко,
А в середу підем дякувати...
Що ж ми будемо в четвер робити?*

*Що ж ми будемо в четвер робити,
Як не будем горілочку пити?
Висадимо дядька на тітку
Та й будемо пити горілку.*

*2 / А в городі раки та раки
Причепились свасі до сраки,
А сватові до ширінки,
Що не дали нам горілки.*

Свах молоді частують. На дорогу дарують їм карафінку горілки, перев'язану червоною стрічкою. Вони дорогою співають:

*Тобі, мати, не журитися,
Тобі, мати, веселитися:
Твоя дочка добра
Та спіймала бобра
В зеленому житі,
В червоному оксамиті.*

Свахи молодого співають:

*Слава Богу, сина оженила,
Слава Богу, невістки діждала.
Тепер же я не буду нічого робити,
Ні води носити, ні діжі місити,
Ані хатоньки мести,
Тільки буду сидіти – порядочок вести.*

У неділю ввечері зять подарував теці чоботи. В понеділок свахи молоді співають:

*1 / Оце тії чоботи, що зять дав,
А за тії чоботи дочку взяв.*

Приспів:

*Чоботи, чоботи ви ж мої,
Наробили клопоту ви мені.*

*Оце тії чоботи, що з бичка.
Ой чом же ви не робите, як дочка?*

Приспів.

*Ой пішла я у комору по муку:
Висять мої чоботи на кілку.*

Приспів.

*А я тії чоботи закину,
Бо взяв в мене рідную дитину.*

Приспів.

*2 / Зятю мій коханий,
Ти ж мені не поганий;
Ти ж мою дочку любиш,
Ти ж мені чоботи купиш.*

*Зятю мій хороший,
Закопала під прилізком гроші.
Як не будеш дочку бити,
То дам гроші полічити.*

Починають дарувати коровай. Старосту, котрий ріже коровай, і дружка, який запрошує тих, кого дарують, перев'язують рушниками. А боярина, що ріже гільце, перев'язують червоною лентою.

Першими дарують молодих. Їм із короваю вирізають квітку, а з гільця – верхівку.

Далі запрошують батьків, дідусів, бабусь, родичів і всіх гостей. Молоді частують їх горілкою, а вони перепивають молодим гроші чи подарунок із веселими примовками, беруть по скибочці короваю та гілочку гільця. При цьому співають чоловікам:

*Місяця перекрою,
Батенька перепною
Білими калачами,
Солодкими медами.
Як я багата буду,
То за вас не забуду.*

Жінкам співають:

*Зіроньку перекрою
Матінку перепною...*

Після перепивання стелять рядно, садовлять на нього тата й маму, дають їм хліб і бутель горілки, підкидають угору. Якщо одружують першу дитину, то батькам роблять зажинки (їх перев'язують перевеслом), а як останню – то обжинки.

Матері зав'язують вінком на голові, а батькові – через плече. Їх садовлять за стіл на місце молодих і продовжується весілля. В них теж є старша дружка і старший боярин.

Молодята за стіл не сідають, а частують батьків, як вони їх частували.

Квітень – серпень 2001 р.

Молодятам

*Молодятам дарусмо півня,
Аби доля була у них співна,
До схід сонця щоранку будила
І ніколи вночі не блудила.*

*Щоб родило вам жито, пшениця
І дітей чимала герелиця.
А батьки оте житечко жали
І праправнуків илюбу діждали.*

Ст. Зінчук

Літературно-художнє видання

Орадівське весілля

(Записав Станіслав Сергійович Зінчук
від Ліди Сергіївни Козоріз)

Редактор
Ю.І. Цеков

Комп'ютерний набір
Є.О. Журавльова

Комп'ютерний дизайн і верстка
А.Р. Вишневський

Коректор
Соломія Зінчук

Підписано до друку 19.11.2001 р.

Формат 70Х90^{1/32}.

Умовн.-друк. арк. 1,75.

Обл.-вид. арк. 2,1.

Видавництво «Толока». Св. ДК №473 від 30.05.2001р.
01011, м. Київ, вул. Підвисоцького, 3/3.

Видавничо-поліграфічний центр «Принт-Лайн».
01103, м. Київ, б.Лихачова, 7/62.